



**Aqua
Flanders**



Memorandum

2024



Inhoudstafel

1.	Voorwoord	2
2.	Waar gaan we voor?.....	3
3.	Klimaatrobuuste watersystemen	5
3.1.	Betere bescherming van het grondwater	5
3.2.	Bescherming van drinkwaterbronnen tegen zorgwekkende stoffen	6
3.3.	Vergunningenbeleid.....	7
3.4.	Effluent als bron voor drinkwater	8
3.5.	Beschikbaarheid van waterbehandelingsproducten voor drinkwater en afvalwater.....	8
4.	Samen werken aan oplossingen	9
4.1.	Wet van 17 januari 1938 inzake het verplaatsen van leidingen bij werken	11
4.2.	Centraal gestuurde regenwateropvang bij nieuwe verkavelingen.....	11
4.3.	Beveiliging van kritieke entiteiten en cyberbeveiliging	12
4.4.	Alternatieve bronnen voor bluswater.....	12
5.	Financiering en betaalbaarheid.....	13
5.1.	Toekomstgerichte integrale waterfactuur	13
5.2.	Sluitende financiering van het rioolbeheer.....	14
5.3.	Heffingen en captatievergoedingen	14
5.4.	Financiële middelen om de weerbaarheid van kritieke entiteiten voor drinkwater en afvalwater te verhogen.....	15
6.	Slotwoord	16

1. Voorwoord

In 2024 worden verkiezingen georganiseerd voor parlementen en andere regelgevende organen.

Met het oog op de volgende legislatuur wil AquaFlanders, de federatie van Vlaamse waterbedrijven en rioolbeheerders, via dit memorandum aan toekomstige beleidsmakers in de verschillende organen een aantal belangrijke aandachtspunten en voorstellen kenbaar maken en hen aanmoedigen deze op te nemen in hun programma's. Bij onze voorstellen geven we telkens aan tot welk beleidsniveau we ons richten.



We zijn ervan overtuigd dat de implementatie van onze voorstellen zal bijdragen tot een toekomstgericht integraal waterbeleid. Hierbij wordt in het bijzonder rekening gehouden met klimaatrobuuste watersystemen, het samenwerken aan oplossingen en de financiering en betaalbaarheid van water. Bovendien dragen onze voorstellen bij tot het bereiken van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Uiteraard zijn we graag bereid om onze voorstellen nader toe te lichten. Aarzel niet om ons te contacteren of raadpleeg www.aquaflanders.be voor meer duiding bij de verschillende voorstellen.

Brecht Vermeulen
Voorzitter AquaFlanders vzw



2. Waar gaan we voor?

De Vlaamse waterbedrijven en rioolbeheerders zorgen voor kwaliteitsvol en betaalbaar water dat altijd in voldoende mate beschikbaar is voor iedereen in Vlaanderen. Daarnaast bouwen we mee aan een klimaatbestendige en schone leefomgeving waarin water opnieuw de plaats krijgt dat het verdient, zonder een bedreiging te vormen. Dat doen we dag in dag uit, op een toekomstgerichte manier via intense onderlinge samenwerking en een integrale benadering van waterbeheer.

Wijzigende omstandigheden

Dat doen we bovendien in een sterk wijzigende context. Het veranderende klimaat en menselijke activiteiten zetten water onder druk. Zowel een tekort aan water als wateroverlast vormen acute, strategische uitdagingen waar we niet omheen kunnen.

Er zijn enerzijds meer langdurig droge periodes en anderzijds periodes met intense neerslag, vaak met wateroverlast tot gevolg. Daarnaast daalt het gemiddelde kraanwaterverbruik, maar is er een piekvraag in droogteperiodes.

De huidige productie van kraanwater in Vlaanderen heeft een beperkte ecologische voetafdruk. Toch willen we als sector verder gaan. We zetten daarom volop in op het gebruik van groene en hernieuwbare energie en werken verder aan het verbeteren van de efficiëntie van de installaties en het terugdringen van lekverliezen. Daarnaast is er ook oog voor waterhergebruik, rekening houdend met de technische, economische en ecologische haalbaarheid van circulaire projecten waarbij het zekerstellen van de waterkwaliteit centraal blijft staan.

Klimaatrobuuste watersystemen

Zowel het openbare waterdistributienet als de rioleringsinfrastructuur stemmen we af op deze nieuwe realiteit.

Daarnaast werken we aan brondiversificatie, door aanwending van oppervlaktewater-, grondwater-, hemelwater-, brak- en zoutwaterbronnen en waterhergebruik. We slaan reserves op in periodes met voldoende neerslag. We maken werk van minder waterverliezen, van de vernieuwing van het distributienet en van een sterkere koppeling tussen de netten van de verschillende waterbedrijven.

Bij de uitbouw van het rioleringsnet zetten we in op het bergen en vasthouden van water volgens een heldere visie die is vastgelegd in hemelwater- en droogteplannen. In nauw overleg met de gemeenten zoeken we daarbij naar multifunctioneel ruimtegebruik, zoals bijvoorbeeld de combinatie van wateropvang en natuur of water en recreatie.

We focussen ook sterk op het behoud van de zuiverheid van de waterbronnen. Bronvervuiling houdt immers risico's in voor de volksgezondheid en brengt bijkomende zuiveringskosten met zich mee. Ook bij circulair watergebruik besteden we de nodige aandacht aan kwaliteitsborging.

We zoeken daarom samen met beleidsmakers naar oplossingen voor een sterkere bescherming van onze bronnen en bijkomende kwaliteitsbewaking van onze distributienetten. Daarbij is ook de handhaving van dit beleid cruciaal.

Financiering en betaalbaarheid

Deze veranderende omstandigheden vragen om verhoogde en versnelde investeringen zowel in de drinkwater- als in de rioleringsinfrastructuur. Tegelijk is het belangrijk dat water betaalbaar blijft en dat er een billijke verdeling is van de lasten voor deze kritieke infrastructuur. Daarom stellen we een aangepaste, toekomstgerichte financiering voor.

Samen werken aan oplossingen

De Vlaamse waterbedrijven en rioolbeheerders bieden vandaag al oplossingen voor de hierboven vernoemde uitdagingen. We stelden een ambitieus actieplan op dat in volle uitvoering is. Dat zet sterk in op doorgedreven samenwerking en verbeterkansen benutten waar mogelijk. Dit doen we binnen de sector en met alle partners die op een constructieve manier meewerken aan klimaatrobuuste watersystemen. Zo boeken we maximaal resultaat op een efficiënte manier. Deze samenwerkingen zetten we verder en breiden we uit.

Ook in het beleid zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet. Maar verdere actie is nodig.

Daarvoor hebben we u nodig.

Samen kunnen we de robuustheid van de drinkwatervoorziening en watersystemen verzekeren voor toekomstige generaties.

We stellen de gevraagde beleidsmaatregelen graag aan u voor in dit memorandum.

3. Klimaatrobuuste watersystemen

De waterbedrijven en rioolbeheerders bouwen mee aan een klimaatbestendige en schone leefomgeving waarin water opnieuw de plaats krijgt dat het verdient, zonder een bedreiging te vormen. Dat doen we bovendien in een sterk wijzigende context. Het veranderende klimaat en menselijke activiteiten zetten water onder druk. Het openbare waterdistributienet en de rioleringsinfrastructuur moet afgestemd worden op deze nieuwe realiteit. We vragen beleidsmakers om deze aanpassingen verder te faciliteren.

3.1. Beter bescherming van het grondwater

Pas de regels en wetten voor de bescherming van grondwater bestemd voor de productie van drinkwater aan. Geef daarbij voorrang aan de volksgezondheid.

De bestaande wetten en regels voor de bescherming van gebieden waar drinkwater wordt opgepompt, dateren van 1985. Intussen is er veel veranderd. Daarom vraagt de sector een actualisatie van het beschermingskader van een tweedimensionaal naar een driedimensionaal kader waarin ook de ondergrond beschermd wordt.

Beleidsdomein: omgeving

Beleidsniveau: Vlaams, provinciaal, gemeentelijk

Draagt bij aan: waterkwaliteit, duurzaam beheer, veiligheid

Dit beschermingskader moet rekening houden met de risico's op vervuiling in de diepe ondergrond én van de ruwwaterbronnen voor de productie van drinkwater. Mogelijke risico's op vervuiling zijn onder andere diepe ondergrondse opslag, de berging van koolzuur en koolwaterstoffen, het vermengen van waterlagen en het doorlekken van stoffen in de ruwwaterbron.

Zorg voor strikte naleving van de regels door preventieve maatregelen en een snelle reactie op overtredingen.

Vervuiling voorkomen is beter dan saneren. Daarom is het belangrijk om middelen te voorzien om preventief op te treden tegen vervuilers. Vooral waar pesticiden en andere vervuilende stoffen gebruikt worden in de buurt van de ruwwaterbronnen. Vervuiling verplaatst zich immers heel traag in de bodem waardoor de vervuilende effecten laat optreden, lang aanhouden en moeilijk te remediëren zijn.

Geef de waterbedrijven ook een dwingend adviesrecht bij aanvragen van omgevingsvergunningen met een mogelijke impact op de kwaliteit van de drinkwaterbronnen.

3.2. Bescherming van drinkwaterbronnen tegen zorgwekkende stoffen

Hanteer een preventieve ketenbenadering voor de ontwikkeling van nieuwe stoffen.

De voorraad drinkwater komt in gevaar. Door de klimaatverandering is er minder water in de ruwwaterbronnen. Daarbovenop komen er meer gevaarlijke stoffen in het milieu en in de watersystemen terecht. Stoffen die jaren geleden gebruikt en geloosd werden, zoals PFAS, duiken nu pas op. Het is hoog tijd om de problemen aan te pakken.

Voor alle drinkwaterbronnen geldt: voorkom vervuiling.

Vermijd dat gevaarlijke stoffen, zoals pesticiden, geneesmiddelen en PFAS, in het milieu en de ruwwaterbronnen terecht komen.

Hoe? Door preventie in de hele keten. Houd vanaf de ontwikkeling van een nieuwe stof rekening met de gevaren en mogelijke routes waarlangs deze terecht kan komen in het milieu. Vermijd daarbij het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van de producenten van deze stoffen en de beleidsmakers.

Beleidsdomein: leefmilieu, omgeving, volksgezondheid

Beleidsniveau: Europees, federaal, Vlaams

Draagt bij aan: waterkwaliteit, waterkwantiteit, duurzaam beheer, integraal beheer

Gebruik het gemeenschappelijk landbouwbeleid om verontreiniging aan de bron te voorkomen.

Water en landbouw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid is de financiële hefboom die de Europese landbouw in staat stelt om voldoende voedsel te produceren tegen een betaalbare prijs. Aangezien het de belangrijkste bron van inkomsten voor de landbouw is, is het ook een hefboom voor de vergroening van de Europese landbouw. De juiste stimulansen maken het mogelijk om verontreiniging gelinkt aan de landbouw te verminderen.

Gebruik daarom het gemeenschappelijk landbouwbeleid om verontreiniging aan de bron te voorkomen en geef financiële steun aan praktijken die het behalen van de doelstellingen van het waterbeleid bevorderen.

3.3. Vergunningenbeleid

Zorg ervoor dat vergunbaarheid van drinkwaterbronnen bewaard blijft.

Tussen 2000 en 2015 zijn heel wat natte natuurdoelstellingen en beschermingskaders vastgelegd binnen waterwingebieden. Deze doelen worden streng geëvalueerd.

Door die strenge evaluatie krijgen sommige waterwinningen plots geen vergunning meer. Vaak zijn dat openbare waterwinningen in of nabij natuur die van grondwater afhankelijk is. Daardoor riskeren we de drinkwaterproductie in het gedrang te brengen.

Beleidsdomein: natuur, omgeving,

Beleidsniveau: Europees, Vlaams

Draagt bij aan: waterkwaliteit, waterkwantiteit, duurzaam beheer, integraal beheer, toegankelijkheid, veiligheid, financiering

Deze waterwinning bestaan al decennia in goede symbiose met de omgevende natuur en onttrekken niet meer water dan nodig om de bevoorradingszekerheid te garanderen. Het is juist door het in stand houden van waterwingebieden dat de natuur in het verleden behouden is gebleven.

We vragen om onderscheid te maken tussen de openbare drinkwaterwinningen en het gebruik van grondwater voor andere doeleinden, zoals dit ook vandaag al gemaakt wordt in het Vlaams Reglement Milieuvergunningen (VLAREM). Daarbij vragen we erkenning voor de grote maatschappelijke risico's die ontstaan door het plots onderbreken van de openbare drinkwaterwinning als kritieke openbare dienstverlening.

De drinkwatersector van zijn kant engageert zich om in evenredigheid tot haar activiteit beheersmaatregelen te treffen zodat de vooropgestelde natuurdoelen gerealiseerd worden in symbiose met de winningsactiviteit.

Tot slot vragen we ook om actief in te zetten op handhaving en opvolging van particuliere waterwinningen.

Vereenvoudig en verkort de procedure om een omgevingsvergunning aan te vragen.

De procedures om vergunningen aan te vragen voor grote werken zijn te ingewikkeld en duren te lang. We vragen daarom om de procedure om een omgevingsvergunning aan te vragen te vereenvoudigen en te verkorten. Zo kunnen we onder andere versneld investeren in klimaatrobuuste watervoorziening en ook versneld de lozingen van afvalwater in waterlopen, grachten en de ondergrond terugdringen.

Dat kan door de rol van de adviserende diensten te beperken tot het noodzakelijke en dossiers te beoordelen op inhoud in plaats van op vorm.

Projecten om de bodem te saneren moeten bovendien mogelijk zijn zonder te strenge voorwaarden. Zeker als de voordelen van het saneren opwegen tegen de nadelen van de werken, zoals hinder, of het grondwater tijdelijk verlagen.

Daarnaast zou bij projecten die tot doel hebben het grondwaterpeil te verhogen of een betere waterhuishouding te bekomen door waterinfiltratie een eenvoudige MER-screeningsnota volstaan,

zonder bemalingsaanvraag. We vragen daarom om de procedure met aanvraag van een milieueffectenrapport (MER) en bemalingsaanvraag in deze zin aan te passen zodat het MER voor bemalingen in verhouding is tot de omvang van de werken.

3.4. Effluent als bron voor drinkwater

Geef de waterbedrijven voorrang om effluent van Aquafin te gebruiken wanneer ze dit nodig hebben voor de productie van drinkwater.

Aquafin stelt effluent ter beschikking van andere partijen. AquaFlanders vraagt om hierbij een voorkeursrecht te voorzien voor aanwending van dit effluent voor de publieke drinkwatervoorziening. Hiervoor werken we samen met Aquafin aan een oplossing.

Beleidsdomein: omgeving

Beleidsniveau: Vlaams

Draagt bij aan: waterkwantiteit

3.5. Beschikbaarheid van waterbehandelingsproducten voor drinkwater en afvalwater

Zorg dat de sector prioritair toegang heeft tot waterbehandelingsproducten.

De toeleveringsketens van veel producten die bij de productie van drinkwater en de behandeling van afvalwater gebruikt worden, zijn de afgelopen twee jaar aanzienlijk verstoord. Veel van deze producten komen uit het buitenland, vaak van buiten Europa.

Beleidsdomein: economie

Beleidsniveau: federaal, Europees

Draagt bij aan: waterkwaliteit, veiligheid

De watersector is er tot dusver in geslaagd de distributie van drinkwater en de behandeling van afvalwater te verzekeren. Onder andere door nieuwe technologieën en alternatieven te kwalificeren. Dit blijft echter een ingewikkelde oefening met een belangrijke impact op de kosten van de sector.

We vragen zowel de federale overheid als de verkozenen in het Europees Parlement om elk initiatief te steunen dat de toegang tot waterbehandelingsproducten versterkt en om de watersector prioritair toegang te geven tot deze producten.

4. Samen werken aan oplossingen

De Vlaamse waterbedrijven en rioolbeheerders bieden vandaag al oplossingen. Daarvoor zetten we sterk in op doorgedreven samenwerking en benutten we verbeterkansen waar mogelijk. Dat doen we binnen de sector en met alle partners die op een constructieve manier meewerken aan klimaatrobuste watersystemen.

Visie 2030 van de integrale waterbedrijven

De integrale waterbedrijven zijn in 2018 een verbintenis aangegaan om hecht samen te werken zodat de drinkwatervoorziening in Vlaanderen ook in de toekomst klimaatbestendig blijft. Het gemeenschappelijke plan voor de drinkwatervoorziening dat ze daartoe uitwerkten is in volle uitvoering.

Het plan omvat onder andere een gemeenschappelijke en geïntegreerde aanpak rond investeringen en waterproductieplanning; een gezamenlijke agenda voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie; de uitbouw van gemeenschappelijke diensten en de uitbouw van een gemeenschappelijk opleidingscentrum in de schoot van AquaFlanders. Ook zullen de integrale waterbedrijven hun rol in de saneringsplicht ten volle opnemen.

Daarnaast lopen er ook samenwerkingen met andere partners om opportuniteiten rond minder hinder en efficiënt assetmanagement maximaal te benutten:

Aquafin

- Eerste keuze voor de aanwending van het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties ten behoeve van de drinkwaterproductie door de waterbedrijven. Deze alternatieve bron is een aanvulling op de klassieke grond- en oppervlaktewaterbronnen.
- Maximale afstemming van de bovengemeentelijke en gemeentelijke sanering.
- Samenwerking op vlak van collectieve opvang van hemelwater in het kader van stormwatermanagement, de aanwending van hemelwater als ruwwaterbron voor drinkwatervoorziening en de aanleg van netten voor tweede circuitwater.

Fluvius

- Samenwerking bij de uitrol van de digitale watermeter.

Synductis

- Samenwerken voor minder hinder.

We reiken ook de hand naar andere partijen om te komen tot een integraal, efficiënt en lokaal verankerd waterbeleid.

De Vlaamse Waterweg

Het Albertkanaal is naast een belangrijke scheepvaartroute ook een slagader voor de drinkwatervoorziening in heel Vlaanderen. Een structurele afstemming tussen de Vlaamse Waterweg en het betrokken waterbedrijf, vooral in periodes van droogte, is essentieel om de continuïteit van de drinkwatervoorziening te verzekeren.

Hierbij is een maximale afstemming van innamedebieten en -tijdstippen voor drinkwaterproductie enerzijds en sluiswerking voor de scheepvaart anderzijds te beogen.

Ook op andere plekken in Vlaanderen is een gelijkaardige samenwerking tussen de Vlaamse Waterweg en de betrokken waterbedrijven belangrijk. Daarnaast is het ook noodzakelijk dat de Vlaamse Waterweg en de waterbedrijven de belangen van Vlaanderen afdoende en gezamenlijk behartigen in andere gewesten en landen waar onze rivieren en kanalen doorstromen.

Agentschap Natuur en Bos

De waterbedrijven winnen een groot deel van hun ruwwater uit grondwater. Deze winningen gaan gepaard met vergunningsverlening. Bij het verlenen van vergunningen wordt uiteraard ook rekening gehouden met de instandhouding van onze natuur en bossen.

In het verleden is er een symbiose tot stand gekomen tussen natuur en waterwingebieden, doordat waterbedrijven sterk geïnvesteerd hebben in natuurbehoud via de verwerving van eigen gronden waarop geen vervuilende activiteiten kunnen worden verricht.

Deze symbiose staat garant voor het in stand houden van de natuur én de drinkwatervoorziening en mag niet in het gedrang komen door administratieve obstakels. Een constructieve toekomstgerichte samenwerking tussen de administraties en de waterbedrijven is noodzakelijk om de drinkwatervoorziening én het natuurbehoud niet te hypothekeren.

Landbouw

De droogte van de voorbije jaren heeft ook de kwetsbaarheid van de landbouw en veeteelt in Vlaanderen blootgelegd.

In periodes van droogte worden soms maatregelen opgelegd aan de landbouw, zoals captatie- of oppompverboden door acute debietproblemen in waterlopen of door lage grondwaterstanden. Zonder preventieve of mitigerende maatregelen zou de productie in het gedrang kunnen komen.

De waterbedrijven reiken de hand aan de landbouw- en veeteeltbedrijven. Ze zijn bereid om de kennis die ze opgebouwd hebben over waterrobuuste drinkwatervoorziening te delen en lokaal samenwerkingen op te zetten om ook de robuustheid van de watervoorziening van de Vlaamse landbouw en veeteelt verder op te krikken.

Industrie en bedrijven

Een belangrijke pijler van de Blue Deal is inzetten op circulair watergebruik. Vooral voor het productiewater van bedrijven zijn nog veel alternatieven beschikbaar. De waterbedrijven reiken de hand naar de industrie en bedrijven om samen naar oplossingen te zoeken. Oplossingen die binnen het bedrijf kunnen gevonden worden enerzijds, maar ook van buitenaf.

Dit kan leiden tot een win-win situatie waarbij bedrijven minder en minder aangewezen zijn op kraanwater, op voorwaarde dat ze steeds kunnen beschikken over een volwaardig substituut en de waterbedrijven hun (piek)capaciteit kunnen terugdringen.

4.1. Wet van 17 januari 1938 inzake het verplaatsen van leidingen bij werken

Voorzie gelijke regels voor alle nutssectoren bij het verplaatsen van leidingen door nutsbedrijven in opdracht van de overheid. Doe dit via een herziening van de wet van 1938.

Bij het verplaatsen van nutsleidingen is er een ongelijke behandeling tussen de sectoren.

Het gebrek aan gelijkwaardige regelgeving voor waterleidingen ten opzichte van andere nutsdisciplines verhindert een duurzame en integrale benadering van aanpassingswerken aan de nutsinfrastructuur.

Het gevolg is dat met regelmaat aanpassingswerken worden uitgevoerd zonder rekening te houden met het maatschappelijke optimum.

We vragen daarom om de wet van 17 januari 1938 inzake het verplaatsen van leidingen door nutsbedrijven in opdracht van de overheid aan te passen. In overleg met de publieke nutssectoren en de domeinbeheerders werken we een regeling uit met een nieuwe totaalvisie op de diverse gerelateerde aspecten van verplaatsingswerken waarbij alle publieke nutssectoren op dezelfde behandeling kunnen rekenen.

Beleidsdomein: binnenlandse zaken

Beleidsniveau: federaal

Draagt bij aan: efficiëntie

4.2. Centraal gestuurde regenwateropvang bij nieuwe verkavelingen

Stimuleer centraal gestuurde, collectieve regenwateropvang bij nieuwe verkavelingen vanaf 20 woningen.

De watersector heeft de voorbije jaren studies uitgevoerd rond het gebruik van hemelwater door particulieren. Uit deze studies blijkt dat verdere optimalisatie van het hemelwatergebruik gewenst is.

Studies tonen aan dat het vanaf twintig woningen interessant is om te investeren in collectieve, centraal gestuurde regenwateropvang.

Deze collectieve investering verlaagt de kost per kubieke meter water, is duurzamer en eenvoudiger te reguleren. Bij hevige regenbuien is het eenvoudiger om de regenwaterputten gecontroleerd leeg te pompen en bij leegstand om ze gecontroleerd bij te vullen met drinkwater waar nodig. Bovendien wordt de burger ontzorgd. Er is bovendien meer infiltratie mogelijk door in te zetten op zowel collectieve als private infiltratie. Daarom pleiten de waterbedrijven en rioolbeheerders ervoor om collectieve regenwatervoorziening te stimuleren voor nieuwe verkavelingen.

Beleidsdomein: leefmilieu, natuur, omgeving

Beleidsniveau: Vlaams, gemeentelijk

Draagt bij aan: waterkwantiteit, duurzaam beheer, integraal beheer

4.3. Beveiliging van kritieke entiteiten en cyberbeveiliging

Zet de Europese richtlijnen betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie (EU 2022/2555) en de weerbaarheid van kritieke entiteiten (EU 2022/2557) van 14 december 2022 om naar Belgisch recht op een geïntegreerde, efficiënte en effectieve manier.

Hanteer hierbij relevante criteria bij het definiëren van kritieke entiteiten en voorzie een afstemming hiervan met de andere EU-lidstaten. We vragen om betrokken te worden bij het definiëren van deze criteria in de Belgische context.

Beleidsdomein: binnenlandse zaken
Beleidsniveau: federaal
Draagt bij aan: veiligheid en beveiliging

Maak werk van een gecoördineerde, geïntegreerde omzetting van beide richtlijnen, die nauw verbonden zijn met elkaar. Zorg hierbij ook voor een gecoördineerde aanpak van het opgelegde risicobeheer om onnodige administratieve belasting en tegenspraak met de verplichtingen uit de drinkwaterrichtlijn te voorkomen.

Daarnaast vragen we de om een achtergrondcontrole van personen die kritische processen uitvoeren mogelijk te maken.

4.4. Alternatieve bronnen voor bluswater

Voorzie alternatieve bronnen voor bluswater.

Drinkwater is immers te kostbaar om als bluswater te gebruiken. De sector werkt samen met de lokale besturen en brandweerkorpsen aan alternatieven om een optimale mix tussen drinkwater en alternatieve bronnen te bekomen. De veiligheid van de burgers staat daarbij voorop.

Beleidsdomein: binnenlandse zaken
Beleidsniveau: federaal
Draagt bij aan: waterkwantiteit, veiligheid

We vragen een stem bij de uitwerking van de gemeenschappelijke benadering in deze zoektocht naar meer efficiëntie in combinatie met maximale veiligheid.

5. Financiering en betaalbaarheid

Veranderende omstandigheden met strategische uitdagingen vragen om verhoogde en versnelde investeringen. Zowel in de drinkwater- als in de rioleringsinfrastructuur. Tegelijk is het belangrijk dat water betaalbaar blijft en dat er een billijke verdeling is van de lasten voor deze kritieke infrastructuur. Een aangepaste toekomstgerichte financiering dient hiertoe uitgewerkt te worden.

5.1. Toekomstgerichte integrale waterfactuur

Hervorm de tariefstructuur rekening houdend met de hogere investeringskosten en lagere afnames en voorzie waar nodig algemene middelen voor investeringen zoals ook in het verleden is gebeurd.

De huidige tariefstructuur houdt onvoldoende rekening met de opbouw van de kosten voor de publieke drinkwatervoorziening.

Er zijn grote investeringen nodig om de robuustheid van de drinkwatervoorziening ook in de toekomst te garanderen. Dit onder druk van het veranderende klimaat. Daarnaast is er de noodzaak om maatregelen te treffen om onze kritieke infrastructuur te beveiligen.

Beleidsdomein: binnenlands bestuur
Beleidsniveau: Vlaamse, gemeentelijk
Draagt bij aan: financiering, integraal beheer

Tegelijk zien we een wijzigend verbruikspatroon. Zo worden meer decentrale projecten uitgevoerd en neemt het hemelwatergebruik toe. Dit leidt tot een veranderde realiteit voor de waterbedrijven met verhoogde investeringskosten, maar een lagere afname van water door de gebruikers. Bij een onveranderde tariefstructuur bestaat het risico dat de schuldgraad van de waterbedrijven toeneemt wat een hypotheek legt op de drinkwatervoorziening van toekomstige generaties.

We vragen daarom om een tariefstructuur te ontwikkelen die rekening houdt met deze nieuwe realiteit.

Naast een hervorming van de tariefstructuur zijn we vragende partij om algemene middelen te voorzien voor de financiering van de grote investeringen die nodig zijn om de bevoorradingszekerheid te garanderen, zoals ook in het verleden gebeurd is. Voorzie ook middelen buiten de waterfactuur om onderzoek, ontwikkeling en innovatie te bevorderen.

Naast het betaalbaar houden van de waterfactuur, zal dit bijdragen tot een meer billijke verdeling van de lasten van het publieke drinkwaternet als kritieke infrastructuur.

Tot slot vragen we om maximaal gebruik te maken van Europese middelen om de robuustheid van de drinkwatervoorziening te financieren.

5.2. Sluitende financiering van het rioolbeheer

Baseer de financiering van rioleringsprojecten op doelstellingen en stem de meerjarenplanningen af tussen de verschillende beleidsniveaus.

Een sluitende financiering voor vervangings- en uitbreidingsinvesteringen in het rioolstelsel en voor het beheer ervan is noodzakelijk. Dit om de doelstellingen van de kaderrichtlijn water te realiseren tegen 2027. Deze financiering dient gebaseerd te zijn op doelstellingen in plaats van op projecten.

Beleidsdomein: omgeving

Beleidsniveau: Vlaams

Draagt bij aan: waterkwaliteit, waterkwantiteit, financiering

Om dit te bereiken stellen we een grondige wijziging van het rioolsubsidiebesluit voor. Een waardenkader geeft daarbij de prioriteit van de verschillende beleidsdoelstellingen aan.

Dat maakt het mogelijk om bij een gewijzigd beleid de prioriteiten in de projectenportefeuille vlot opnieuw te evalueren zonder verlies van projectsubsidies. Door de subsidies los te koppelen van individuele projecten en in plaats daarvan te koppelen aan doelstellingen kunnen rioolbeheerders de beschikbare middelen veel efficiënter aanwenden.

We vragen ook dat doelstellingen en financiering voor de duur van een gemeentelijke meerjarenplanningen worden afgestemd tussen de Vlaamse overheid, de gemeentelijke rioolbeheerder en de gemeente.

5.3. Heffingen en captatievergoedingen

Het is essentieel dat heffingen en captatievergoedingen vanuit een integrale benadering op elkaar afgestemd zijn. Hierbij is het belangrijk dat het watersysteem in totaliteit bekeken wordt om verschuivingen van gebruik van oppervlaktewater naar grondwater ten gevolge van hoge captatievergoedingen te voorkomen.

Beleidsdomein: leefmilieu, omgeving, binnenlands bestuur

Beleidsniveau: Vlaams

Draagt bij aan: waterkwaliteit, duurzaam beheer, integraal beheer

Deze heffingen en captatievergoedingen - betaald door de waterbedrijven - moeten ook effectief ten goede komen aan de bescherming en de versterking van de watersystemen. Zowel van het grondwater als het oppervlaktewater.

5.4. Financiële middelen om de weerbaarheid van kritieke entiteiten voor drinkwater en afvalwater te verhogen

Op Europees niveau zijn financiële middelen voorzien om de weerbaarheid van kritieke infrastructures te verhogen. Wie vragen aan de federale overheid om deze middelen ook aan te wenden om maatregelen te financieren om de weerbaarheid van kritieke entiteiten voor drinkwater en afvalwater te verhogen.

Beleidsdomein: binnenlandse zaken

Beleidsniveau: federaal

Draagt bij aan: financiering, veiligheid, beveiliging



6. Slotwoord

We zijn ervan overtuigd dat de implementatie van onze voorstellen zal bijdragen tot een goed rioolbeheer, een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving, duurzame watersystemen en een veilige, betaalbare drinkwatervoorziening voor iedereen in Vlaanderen. Dit kan alleen bereikt worden door een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Met dit memorandum worden een aantal thema's aangereikt die mee opgenomen kunnen worden in het verkiezingsprogramma en bij de vorming van bestuurs- en regeerakkoorden.

We staan klaar om u hierbij te ondersteunen en houden ons beschikbaar om verdere toelichting te geven bij de voorgestelde maatregelen.

Water van iedereen, voor iedereen, door iedereen.

